

Soạn bài Chuyển đổi câu chủ động thành câu bị động (tiếp theo)

Hướng dẫn soạn bài trang 64 SGK Ngữ Văn lớp 7 tập 2: Chuyển đổi câu chủ động thành câu bị động (tiếp theo).

I. Cách chuyển đổi câu chủ động thành câu bị động

Câu 1: Hai câu sau có gì giống nhau và có gì khác nhau?

a) *Cánh màn điều treo ở đầu bàn thờ ông vải đã được hạ xuống từ hôm "hóa vàng".*

b) *Cánh màn điều treo ở đầu bàn thờ ông vải đã hạ xuống từ hôm "hóa vàng" [...].*

(Vũ Bằng)

Trả lời:

Hai câu đã cho:

+ Giống nhau: miêu tả cùng một sự việc.

+ Khác nhau: Câu (a) có dùng từ được, câu (b) không dùng từ được.

Câu 2: Hãy trình bày quy tắc chuyển đổi câu chủ động thành mỗi kiểu câu bị động.

Trả lời:

Có 2 cách chuyển đổi câu chủ động thành một kiểu câu bị động:

+ Chuyển từ (hoặc cụm từ) chỉ đối tượng của hoạt động lên đầu câu và thêm các từ *bị/ hay/ được* vào sau từ (cụm từ) ấy.

+ Chuyển từ (cụm từ) chỉ đối tượng của hoạt động trên đầu câu, đồng thời lược bỏ hoặc biến đổi từ (cụm từ) chỉ chủ thể của hoạt động thành một bộ phận không bắt buộc trong câu.

Không phải câu nào có các từ *bị, được* cũng là câu bị động.

Câu 3: Những câu sau đây có phải là câu bị động không? Vì sao?

a) *Bạn em được giải Nhất trong kì thi học sinh giỏi.*

b) *Tay em bị đau.*

Trả lời:

Soạn bài Chuyển đổi câu chủ động thành câu bị động (tiếp theo)

Những câu đã cho trong bài không phải là câu bị động vì chủ ngữ trong hai câu này không phải là đối tượng được hoạt động của người hay vật khác hướng vào.

II. Luyện tập

Câu 1: Chuyển đổi mỗi câu chủ động dưới đây thành hai câu bị động theo hai kiểu khác nhau.

a) *Một nhà sư vô danh đã xây ngôi chùa ấy từ thế kỉ XIII.*

b) *Người ta làm tất cả cánh cửa chùa bằng gỗ lim.*

c) *Chàng kĩ sĩ buộc con ngựa bạch bên gốc đào.*

d) *Người ta dựng một lá cờ đại ở giữa sân.*

Trả lời:

Chuyển đổi các câu chủ động trên thành câu bị động:

a) - Ngôi chùa ấy được (một nhà sư vô danh) xây từ thế kỉ XIII.

- Ngôi chùa ấy xây từ thế kỉ XIII.

b) - Tất cả cánh cửa chùa được (người ta) làm bằng gỗ lim.

- Tất cả các cánh cửa chùa làm bằng gỗ lim.

c) - Con ngựa bạch được (chàng kĩ sĩ) buộc bên cây đào.

- Con ngựa bạch buộc bên gốc đào.

d) - Lá cờ đại được (người ta) dựng ở giữa sân.

- Lá cờ đại được dựng giữa sân.

Câu 2: Chuyển đổi mỗi câu chủ động cho dưới đây thành hai câu bị động - một câu dùng từ được, một câu dùng từ bị. Cho biết sắc thái nghĩa của câu dùng từ được với câu dùng từ bị có gì khác nhau.

a) *Thầy giáo phê bình em.*

b) *Người ta đã phá ngôi nhà ấy đi.*

Soạn bài Chuyển đổi câu chủ động thành câu bị động (tiếp theo)

c) Trào lưu đô thị hóa đã thu hẹp sự khác biệt giữa thành thị với nông thôn.

Trả lời:

a)

+ Em được thầy giáo phê bình.

+ Em bị thầy giáo phê bình.

b)

+ Ngôi nhà ấy đã được người ta phá đi.

+ Ngôi nhà ấy đã bị người ta phá đi.

c)

+ Sự khác biệt giữa thành thị và nông thôn đã được trào lưu đô thị hoá thu hẹp.

+ Sự khác biệt giữa thành thị và nông thôn đã bị trào lưu đô thị hoá thu hẹp.

- Câu bị động có từ "được" khác với câu bị động có từ "bị" ở sắc thái biểu đạt: câu bị động có từ được mang hàm ý đánh giá tích cực, câu bị động có từ bị mang hàm ý đánh giá tiêu cực.

- Vì có sự khác nhau trên nên khi chuyển đổi cần lưu ý: Câu (a) nên dùng từ "bị", câu (b) có thể dùng cả 2 từ, câu (c) nên dùng từ "được" vì sự thu hẹp khoảng cách giữa đô thị và nông thôn vốn là điều tích cực, trong mong muốn của mọi người.

Câu 3: Viết một đoạn văn nói về lòng say mê của em đối với văn học, đối với một tác phẩm văn học, hoặc về ảnh hưởng của tác phẩm văn học nào đó tới em trong đó có sử dụng câu bị động.

Tham khảo một số đoạn văn sau:

(1) “Những lúc ngả lòng, tôi vịn câu thơ đứng dậy”. Câu nói ấy của nhà thơ Phùng Quán khiến tôi nghĩ ngay đến chức năng nâng đỡ tâm hồn con người của văn học. Thật vậy khi bạn đang buồn bã, chán chường nếu đọc một bài thơ hay thì tâm hồn bạn sẽ cảm thấy thư thái, cân bằng trở lại. Bạn định làm một việc không tốt nhưng nếu lúc ấy bạn lại đọc tác phẩm “Những tâm lòng cao cả” của Ét-môn-đô Đơ A-mi-xi thì có thể rằng bạn sẽ dừng lại trước vực thẳm tội lỗi. Rõ ràng tâm hồn ta đã được văn học làm cho thay đổi hẳn.”

Soạn bài Chuyển đổi câu chủ động thành câu bị động (tiếp theo)

(2) "Tâm hồn em được những tác phẩm văn học nuôi dưỡng giống như bầu sữa mát ngọt ngào, trong lành của mẹ từ thuở ấu thơ. Ngay từ khi còn nằm trong nôi, những lời ru dịu ngọt của mẹ đã đưa em vào những giấc ngủ nồng say, rồi khi lớn lên những câu chuyện cổ tích của bà lại đưa em vào thế giới thần tiên với bao ước mơ đẹp đẽ. Theo năm tháng, em lớn lên, những bài thơ, những tác phẩm văn chương đã không ngừng bồi đắp và thắp sáng lên trong em một tình cảm sâu sắc về tình yêu quê hương đất nước, về tình cảm gia đình, tình bạn, tình đồng chí... Xin cảm ơn tất cả những gì cuộc sống đã ban tặng cho em! Cảm ơn những tác phẩm văn chương đã cho em một tâm hồn đẹp với những suy nghĩ đẹp để em luôn vị tha với cuộc đời."